YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2006 *

Asiassa C-74/04 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 16.2.2004,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään W. Mölls, avustajanaan Rechtsanwalt H.-J. Freund, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Volkswagen AG, kotipaikka Wolfsburg (Saksa), edustajinaan Rechtsanwalt R. Bechtold ja Rechtsanwalt S. Hirsbrunner, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit J. Malenovský, J.-P. Puissochet, S. von Bahr (esittelevä tuomari) ja U. Lõhmus,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.9.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.11.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii valituksessaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-208/01, Volkswagen vastaan komissio, 3.12.2003 antaman tuomion (Kok. 2003, s. II-5141; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla viimeksi mainittu tuomioistuin kumosi EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (Asia COMP/F-2/36.693 – Volkswagen) 29 päivänä kesäkuuta 2001 tehdyn komission päätöksen 2001/711/EY (EYVL L 262, s. 14; jäljempänä riidanalainen päätös).

Oikeusriidan perustana olevat tosiseikat ja asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Oikeusriidan perustana olevat tosiseikat ja sitä koskevat oikeussäännöt, sellaisina kuin ne ilmenevät valituksenalaisesta tuomiosta, voidaan esittää yhteenvedonomaisesti seuraavasti.

3 Volkswagen AG (jäljempänä Volkswagen) on Volkswagen-konsernin holding-yhtiö ja konsernin suurin yritys, ja se toimii autojen valmistuksen alalla. Kantajan valmistamia ajoneuvoja myydään Euroopan yhteisössä valikoivassa ja yksinoikeuteen perustuvassa jakelujärjestelmässä sellaisten jälleenmyyjien toimesta, joiden kanssa kantaja on tehnyt jälleenmyyntisopimuksen (jäljempänä jälleenmyyntisopimus).

4 Jälleenmyyntisopimuksen syyskuussa 1995 ja tammikuussa 1998 tehtyjen versioiden 4 kohdan 1 alakohdan mukaan Volkswagen osoittaa jokaiselle jälleenmyyjälle oman sopimusalueen toimitusohjelmaa ja huoltopalveluja varten. Jälleenmyyjä puolestaan sitoutuu velvoitteeseen edistää vastuullisella markkina-alueellaan myyntiä ja huoltopalveluja intensiivisesti ja hyödyntää markkinamahdollisuudet optimaalisesti. Jälleenmyyntisopimuksen 2 kohdan 6 alakohdan (tammikuussa 1989 tehty versio) tai 1 kohdan (syyskuussa 1995 ja tammikuussa 1998 tehdyt versiot) mukaan jälleenmyyjä sitoutuu "edistämään ja ajamaan Volkswagen AG:n, Volkswagenin myyntiorganisaation sekä Volkswagen-merkin etuja kaikin mahdollisin keinoin". Sopimuksessa todetaan myös, että "tässä tarkoituksessa jälleenmyyjän on noudatettava kaikkia sopimusta palvelevia vaatimuksia, mitä tulee uusien Volkswagen-ajoneuvojen myyntiin, varaosavaraston ylläpitoon, huoltopalveluihin, myynnin edistämiseen, mainontaan ja koulutukseen sekä palvelutason varmistamiseen Volkswagen-liiketoiminnan eri alueilla". Lopuksi jälleenmyyntisopimuksen 8 kohdan 1 alakohdan mukaan "Volkswagen AG antaa loppukäyttäjähintoja ja hinnanalennuksia koskevia ohjeellisia hintasuosituksia".

5 Komissio lähetti 17.7.1997 ja 8.10.1998 erään ostajan tekemän kantelun johdosta kantajalle 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus) (EYVL 1962, 13, s. 204) 11 artiklan nojalla tietojensaantipyynnöt kantajan hintapolitiikasta ja erityisesti Volkswagen Passat -ajoneuvomallin myyntihinnan vahvistamisesta Saksassa. Volkswagen vastasi näihin pyyntöihin 22.8.1997 ja 9.11.1998.

6 Komissio lähetti toimitettujen tietojen perusteella 22.6.1999 kantajalle väitetiedoksiannon, jossa se moitti tätä EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, koska tämä oli sopinut jakeluverkostoonsa kuuluvien saksalaisten jälleenmyyjien kanssa tiukasta hintakurista Volkswagen Passat -mallien myynnin osalta.

7 Komissio vetosi väitetiedoksiannossaan erityisesti kolmeen kiertokirjeeseen, jotka Volkswagen oli lähettänyt saksalaisille jälleenmyyjilleen 26.9.1996, 17.4.1997 ja 26.6.1997, sekä viiteen kirjeeseen, jotka tämä oli lähettänyt joillekin näistä jälleenmyyjistä 24.9.1996, 2.10.1996, 16.10.1996, 18.4.1997 ja 13.10.1998 (jäljempänä riidanalaiset kehotukset).

8 Volkswagen vastasi tähän väitetiedoksiantoon 10.9.1999 päivätyllä kirjeellä ja ilmoitti, että siinä kuvaillut seikat pitivät pääosin paikkansa. Se ei pyytänyt suullisen kuulemisen järjestämistä.

9 Komissio lähetti 15.1.2001 ja 7.2.2001 Volkswagenille kaksi uutta tietojensaantipyyntöä, joihin tämä vastasi 30.1.2001 ja 21.2.2001.

10 Komissio antoi 6.7.2001 Volkswagenille tiedoksi riidanalaisen päätöksen. Sen päätösosa kuuluu seuraavasti:

"1 artikla

Volkswagen AG on rikkonut EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa, koska se on määrännyt VW Passat -mallin myyntihinnat kehottamalla saksalaisia valtuutettuja jälleenmyyjiään olemaan myöntämättä asiakkaille kyseisen mallin myynnin yhteydessä hinnanalennuksia tai myöntämään ainoastaan pieniä hinnanalennuksia.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa mainitun rikkomisen vuoksi Volkswagen AG:lle määrätään 30,96 miljoonaa euroa sakkoa.

– –

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Volkswagen AG:lle, D-38436 Wolfsburg.

– –"

Valituksenalainen tuomio

11 Volkswagen nosti esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 10.9.2001 toimittamallaan kannekirjelmällä, jossa se vaati pääasiallisesti riidanalaisen päätöksen kumoamista ja toissijaisesti sille tässä päätöksessä asetetun sakon määrän alentamista.

12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut valituksenalaisen tuomion 32 kohdassa asiassa T-41/96, Bayer vastaan komissio, 26.10.2000 annettuun tuomioon (Kok. 2000, s. II-3383) ja todennut, että EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen käsitteessä, sellaisena kuin sitä on tulkittu oikeuskäytännössä, on keskeistä vähintään kahden sopimuspuolen yhteinen tahto eikä merkitystä ole sillä, missä muodossa tämä tahdonilmaisu on annettu, kunhan ilmaisu tarkoin vastaa tätä tahtoa.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 33 kohdassa, että oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että jos valmistajan päätös on yrityksen yksipuolista toimintaa, EY 81 artiklan 1 kohdassa määrätty kielto ei koske tätä päätöstä (ks. vastaavasti asia 107/82, AEG v. komissio, tuomio 25.10.1983, Kok. 1983, s. 3151, Kok. Ep. VII, s. 281, 38 kohta; yhdistetyt asiat 25/84 ja 26/84, Ford v. komissio, tuomio 17.9.1985, Kok. 1985, s. 2725, 21 kohta ja em. asia Bayer v. komissio, tuomion 66 kohta).

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täsmentänyt valituksenalaisen tuomion 35 kohdassa, että tilanne, jossa yritys on ryhtynyt tosiasiallisesti yksipuoliseen toimenpiteeseen ilman toisen yrityksen nimenomaista tai hiljaista osallistumista, on erotettava tilanteista, jotka vain vaikuttavat yksipuolisilta. Vaikka ensin mainitut eivät kuulukaan EY 81 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, toiseksi mainittuja on pidettävä yritysten välisenä sopimuksena, ja ne voivat tästä syystä kuulua tämän

määräyksen soveltamisalaan. Tämä koskee muun muassa menettelytapoja ja toimia, joilla kilpailua rajoitetaan ja – vaikka valmistaja onkin määrännyt niistä näennäisen yksipuolisesti sopimussuhteissaan jälleenmyyjiensä kanssa – joihin viimeksi mainitut ainakin hiljaisesti suostuvat (em. asia Bayer, tuomion 71 kohta).

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa, että ei ole näytetty, että riidanalaiset kehotukset on pantu toimeen käytännössä.

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 39 kohdassa myös, että komission ensisijainen peruste sille, että kyse on EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta sopimuksesta, on se, että jälleenmyyjät hyväksyivät jälleenmyyntisopimuksen allekirjoittamisella hiljaisesti Volkswagenin riidanalaisen jakelupolitiikan.

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 43 kohdassa, että komission väite koskee sitä, että jälleenmyyjän, joka on allekirjoittanut kilpailuoikeuden mukaisen jälleenmyyntisopimuksen, katsotaan tällä allekirjoituksellaan etukäteen hyväksyneen tämän sopimuksen myöhemmän lainvastaisen kehittymisen, vaikka jälleenmyyjä ei voi kyseisen sopimuksen perusteella – juuri siitä syystä, että se on kilpailuoikeuden mukainen – ennalta ennakoida tällaista kehitystä.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 45 kohdassa, että on kyllä ajateltavissa, että sopimuskehitys voitaisiin katsoa hyväksytyksi etukäteen laillisen jälleenmyyntisopimuksen allekirjoittamisella, kun on kyse laillisesta sopimuskehityksestä, joka joko on ennalta ajateltavissa sopimuksen perusteella tai joka on sellaista kehitystä, jota jälleenmyyjä ei kauppatapa tai lainsäädäntö huomioon ottaen voi vastustaa. Sitä vastoin ensimmäisen oikeusasteen

tuomioistuimen mukaan ei voida hyväksyä sitä, että lainvastainen sopimuskehitys voitaisiin katsoa hyväksytyksi etukäteen laillisen jälleenmyyntisopimuksen allekirjoituksella.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 46 kohdassa, että komissio on väärässä väittäessään, että se, että Volkswagenin jälleenmyyjät ovat allekirjoittaneet jälleenmyyntisopimuksen, merkitsisi näiden hyväksyneen riidanalaiset kehotukset.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 47 kohdassa, että komissio tulkitsee virheellisesti oikeuskäytäntöä, johon se vetoaa väitteensä tueksi, kun se väittää, että edellä mainituissa asioissa AEG vastaan komissio ja Ford vastaan komissio ja asiassa C-70/93, Bayerische Motorenwerke, 24.10.1995 (Kok. 1995, s. I-3493) annettujen tuomioiden sekä asiassa T-62/98, Volkswagen vastaan komissio, 6.7.2000 annetun tuomion (Kok. 2000, s. II-2707) mukaan ei ole tarpeen – ainakaan nyt kyseessä olevan kaltaisten valikoivien jakelujärjestelmien osalta – etsiä hyväksyntää valmistajan kehotuksiin siitä toiminnasta, johon jälleenmyyjä ryhtyi tämän kehotuksen yhteydessä, esimerkiksi vastaanotettuaan sen, ja että tämä suostumus on periaatteessa katsottava annetuksi jo sillä, että jälleenmyyjä on liittynyt jakeluverkkoon.

21 Valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täsmentänyt, että komission esittämä väite on selvästi hylätty yhdistetyissä asioissa 32/78 ja 36/78–82/78, BMW Belgium ym. vastaan komissio, 12.7.1979 annetussa tuomiossa (Kok. 1979, s. 2435) ja C-277/87, Sandoz prodotti farmaceutici vastaan komissio, 11.1.1990 (Kok. 1990, s. I-45) annetussa tuomiossa sekä edellä mainitussa asiassa Bayer vastaan komissio annetussa tuomiossa, joihin Volkswagen on viitannut kanteensa tueksi. Kaikissa näissä tuomioissa nimittäin vahvistetaan, että jotta voitaisiin katsoa olevan kyseessä EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, on tarpeen esittää näyttöä yhteisestä tahdosta. Lisäksi tällaisen yhteisen tahdon tulee koskea tiettyä toimintaa, jonka on näin ollen oltava asianosaisten tiedossa näiden hyväksyessä sen.

22 Valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa komission toissijaisesti esittämään väitteeseen siitä, että vaikka katsottaisiin, että jälleenmyyntisopimuksessa on oltava varauma, jotta riidanalaisten kehotusten voidaan katsoa kuuluvan tähän sopimukseen, kyseisen sopimuksen 2 kohdan 1 tai 6 alakohtaa on pidettävä tällaisena sopimuslausekkeena.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt tämän toissijaisen väitteen ja täsmentänyt valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa, että jälleenmyyntisopimuksen 2 kohdan 1 tai 6 alakohdan voidaan tulkita tarkoittavan ainoastaan laillisia keinoja. Päinvastainen tulkinta merkitsisi nimittäin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan sitä, että tällaisesta neutraalein sanamuodoin laaditusta sopimusehdosta pääteltäisiin jälleenmyyjien olevan sidottuja lainvastaiseen sopimukseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lisännyt mainitun tuomion 64 kohdassa, että jälleenmyyntisopimuksen 8 kohdan 1 alakohdan sanamuoto on neutraali, jopa pikemminkin torjuva sen suhteen, että Volkswagen voisi antaa hinnanalennuksia koskevia sitovia suosituksia.

24 Näissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen.

Asianosaisten vaatimukset ja valituksen tueksi esitetty peruste

25 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion, palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja velvoittaa Volkswagenin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

26 Valituksensa tueksi se esittää yhden ainoan perusteen, joka koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon EY 81 artiklan 1 kohtaa.

27 Volkswagen vaatii, että valitus hylätään ja komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitus

Asianosaisten lausumat

28 Komissio väittää valitusperusteellaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt ottamatta huomioon EY 81 artiklan 1 kohdan, kun se on katsonut, että riidanalaiset kehotukset eivät olleet yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuja yritysten välisiä sopimuksia.

29 Komissio toteaa, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jälleenmyyjän hyväksyminen jälleenmyyntiverkostoon merkitsee valmistajan noudattamien toimintaperiaatteiden nimenomaista tai hiljaista hyväksymistä (em. asia AEG v. komissio, tuomion 38 kohta sekä yhdistetyt asiat C-2/01 P ja C-3/01 P, BAI ja komissio v. Bayer, tuomio 6.1.2004, Kok. 2004, s. I-23, 144 kohta).

30 Komissio lisää, että myös vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan autonvalmistajan sopimukseen sidotuille jälleenmyyjilleen osoittama kehotus ei ole sellainen yksipuolinen päätös, johon ei sovelleta perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa, vaan se on tämän määräyksen mukainen sopimus, koska se koskee aikaisemmalla pääsopimuksella säänneltyjä kauppasuhteita (ks. em. asia Ford v. komissio, tuomion 21 kohta; em. asia Bayerische Motorenwerke, tuomion 15 ja 16 kohta ja asia C-338/00 P, Volkswagen v. komissio, tuomio 18.9.2003, Kok. 2003, s. I-9189, 60 kohta).

31 Komissio väittää, että valituksenalainen tuomio on annettu ottamatta huomioon tätä oikeuskäytäntöä ja että se on ristiriidassa valikoivan jälleenmyyntijärjestelmän luonteen kanssa.

32 Komission mukaan jälleenmyyjä on jälleenmyyntisopimuksen allekirjoittaessaan hyväksynyt sellaiset tulevat toimenpiteet, jotka voivat liittyä tämän sopimuksen puitteisiin. Se väittää, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 45 ja 56 kohdassa, jälleenmyyntisopimuksella ei välttämättä tarvitse tarkoittaa tällaisia toimenpiteitä eikä niiden tarvitse olla lainmukaisia, jotta niitä voitaisiin pitää EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna sopimuksena.

33 Volkswagen väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta sopimuksen käsitteestä on täysin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön ja EY:n perustamissopimuksen kyseisen määräyksen mukainen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 Komissio väittää lähtökohtaisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut oikeudellista virhettä tekemättä olla ottamatta huomioon sitä, että jälleenmyyntisopimuksen allekirjoittaessaan jälleenmyyjä antaa ensisijaisen suostumuksensa autonvalmistajan tämän sopimussuhteen rajoissa toteuttamille kaikille toimenpiteille.

35 Väitteensä tueksi komissio palauttaa mieliin vakiintuneen oikeuskäytännön, jonka mukaan autonvalmistajan jälleenmyyjilleen sopimuksen muodossa osoittama kehotus ei ole yksipuolinen toimi, vaan EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, kun siihen liittyy sellaisten jatkuvien kaupallisten suhteiden kokonaisuus, joita säännellään aiemmin vahvistetulla yleisellä sopimuksella.

36 Se oikeuskäytäntö, johon komissio viittaa, ei kuitenkaan merkitse, että kaikki autonvalmistajan jälleenmyyjilleen osoittamat kehotukset muodostavat EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen, eikä vapauta komissiota näyttämästä toteen jälleenmyyntisopimuksen osapuolten yhteneväistä tahtoa kussakin tapauksessa.

37 On todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut perustellusti valituksenalaisen tuomion 30–34 kohdassa, että jotta kyseessä olisi EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus, riittää, että yksipuolinen toimenpide tai menettely on ilmaisu vähintään kahden sopimuspuolen yhteisestä tahdosta eikä merkitystä sellaisenaan ole sillä, missä muodossa tämä tahdonilmaisu on annettu.

38 Kuten Volkswagen täsmentää valituksesta annettuun tiedonantoon antamansa vastauksen 29 kohdassa, päinvastaisesta ratkaisusta olisi seurauksena kilpailusääntöjen rikkomisen osoittamista koskevan todistustaakan kääntäminen ja syyttömyysolettaman loukkaaminen.

39 Osapuolten tahto voi ilmetä sekä kyseessä olevan jälleenmyyntisopimuksen lausekkeista että osapuolten menettelystä ja erityisesti jälleenmyyjien hiljaisesta suostumuksesta valmistajan kehotukseen (ks. vastaavasti em. asiassa Volkswagen v. komissio 18.9.2003 annetun tuomion 61–68 kohta).

40 Nyt esillä olevassa asiassa komissio on ensin mainitun esimerkkitapauksen osalta päätellyt osapuolten yhteisen tahdon olemassaolon ainoastaan kyseessä olevan jälleenmyyntisopimuksen lausekkeista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oli näin ollen tutkittava, kuten se on tehnytkin, sisältyvätkö riidanalaiset kehotukset nimenomaisesti jälleenmyyntisopimukseen tai sallitaanko sen lausekkeiden perusteella ainakin se, että autonvalmistaja voi käyttää tällaisia kehotuksia.

41 Tältä osin on palautettava mieliin, että edellä mainitussa asiassa Ford vastaan komissio antamansa tuomion 20 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on hylännyt väitteen, joka koski tiettyjen moottoriajoneuvojen valikoitujen jälleenmyyntitoimenpiteiden väitettyä yksipuolista luonnetta, toteamalla, että jälleenmyyntisopimuksissa on välttämättä jätettävä valmistajan viimekäteisten päätösten varaan tietyt aspektit ja että tällaisista päätöksistä määrättiin täsmällisesti kyseessä olevan jälleenmyyntisopimuksen liitteessä 1.

42 Samoin edellä mainitussa asiassa Volkswagen vastaan komissio 18.9.2003 antamansa tuomion 64 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli perustellusti katsonut, että Volkswagenin toteuttamat toimenpiteet moottoriajoneuvojen toimittamisen rajoittamiseksi italialaisille jälleenmyyjille nimenomaisessa tarkoituksessa estää jälleenvienti Italiasta kuuluivat jälleenmyyntisopimuksen osapuolten jatkuviin kaupallisiin suhteisiin, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli ottanut perustaksi erityisesti sen tosiseikan, että kyseessä olevassa jälleenmyyntisopimuksessa määrättiin mahdollisuudesta rajoittaa tällaisia toimituksia.

43 Tässä asiayhteydessä on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei ilmene, että kyseessä olevan sopimuksen lausekkeiden yhteensoveltuvuus tai yhteensoveltumattomuus kilpailusääntöjen kanssa olisi välttämättä ratkaisevaa tämän tutkimisen yhteydessä. Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 45 ja 46 kohdassa, että kilpailusääntöjen mukaisten lausekkeiden ei voida katsoa sallivan näiden sääntöjen kanssa ristiriitaisia kehotuksia.

44 Näin ollen ei voida suoraan sulkea pois sitä, että kilpailusääntöjen kanssa ristiriidassa olevaa kehotusta voitaisiin pitää sallittuna jälleenmyyntisopimuksen ilmeisen neutraaleiden lausekkeiden perusteella.

45 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voinut oikeudellista virhettä tekemättä jättää tutkimatta tapauskohtaisesti jälleenmyyntisopimuksen lausekkeita ottaen huomioon tarpeen vaatiessa kaikki muut keskeiset tekijät, kuten tämän sopimuksen tavoitteet siinä taloudellisessa ja oikeudellisessa asiayhteydessä, jossa se oli tehty.

46 Toisessa esimerkkitapauksessa eli ratkaisevien sopimusmääräysten puuttuessa EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen olemassaolo edellyttää sitä, että jälleenmyyjät ovat nimenomaisesti tai hiljaisesti antaneet suostumuksensa autonvalmistajan toteuttamalle toimenpiteelle (ks. vastaavasti mm. em. yhdistetyt asiat BMW Belgium ym. v. komissio, tuomion 28–30 kohta).

47 Koska komissio ei nyt esillä olevassa asiassa ole väittänyt, että on olemassa jälleenmyyjien nimenomainen tai hiljainen suostumus, tämä toinen esimerkkitapaus ei ole nyt esillä olevassa asiassa merkityksellinen.

48 Edellä esitetystä johtuu, että sen ratkaisemiseksi, kuuluvatko riidanalaiset kehotukset Volkswagenin ja sen jälleenmyyjien kaupallisten suhteiden kokonaisuuteen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt tutkia, määrättiinkö niistä tai sallittiinko ne jälleenmyyntisopimuksen lausekkeissa, ja ottaa huomioon tällä sopimuksella sellaisenaan tavoitellut päämäärät siinä taloudellisessa ja oikeudellisessa asiayhteydessä, jossa tämä sopimus oli tehty.

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittaman jälleenmyyntisopimuksen lausekkeiden tulkinnan osalta on palautettava mieliin, että EY 225 artiklasta ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta johtuu, että ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen toisaalta määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun

ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, yhteisöjen tuomioistuin on EY 225 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa (ks. erityisesti asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8417, 23 kohta).

50 Jälleenmyyntisopimuksen lausekkeista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 2 kohdassa itseoikeutetusti, että tämän sopimuksen 2 kohdan 1 tai 6 alakohdan mukaan jälleenmyyjä sitoutuu edistämään ja ajamaan Volkswagenin myyntiorganisaation ja Volkswagen-merkin etuja sekä tätä varten noudattamaan sopimusta palvelevia vaatimuksia uusien ajoneuvojen jälleenmyynnin ja myynnin edistämisen osalta.

51 Valituksenalaisen tuomion 2 kohdasta ilmenee myös, että jälleenmyyntisopimuksen 8 kohdan 1 alakohdan mukaan Volkswagen antaa loppukäyttäjähintoja ja hinnanalennuksia koskevia ohjeellisia hintasuosituksia.

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 62–68 kohdassa jälleenmyyntisopimuksen konkreettisessa arviossa todennut, että kyseisiä kohtia ei voida pitää sellaisina, että niissä annettaisiin Volkswagenille lupa osoittaa jälleenmyyjille uusien ajoneuvojen hintaa koskevia sitovia suosituksia, ja että riidanalaiset kehotukset eivät ole EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus.

53 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti tukeutunut jälleenmyyntisopimuksen lausekkeiden muotoiluun niiden sisällön arvioimiseksi. Yhteisöjen tuomioistuimella ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole toimivaltaa valvoa muutoksenhaun yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemää arviointia siitä, että nämä lausekkeet on laadittu neutraalein ilmaisuin, tai jopa niin, että niissä

torjutaan Volkswagenin mahdollisuus antaa sitovia hintasuosituksia. On kuitenkin todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmään sisältyy oikeudellinen virhe siltä osin kuin se on katsonut, että kilpailusääntöjen mukaisia lausekkeita ei voida pitää sellaisina, että niissä sallitaan näiden sääntöjen kanssa ristiriitaiset kehotukset.

54 Tästä virheestä ei kuitenkaan ole seurauksia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen päätelmän oikeellisuuden kannalta, jonka mukaan riidanalaisia kehotuksia ei nyt esillä olevassa asiassa voida pitää EY 81 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna sopimuksena.

55 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti päätellyt valituksenalaisen tuomion 68 kohdassa, että riidanalainen päätös on kumottava.

56 Tästä seuraa, että valitus on hylättävä perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

57 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sen 118 artiklan nojalla sovelletaan muutoksenhakuun, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Volkswagen on vaatinut komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Euroopan yhteisöjen komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset